

תכנית מורשת גוש עציון הפועלת עם התלמידים מטעם אגף החינוך, פונה כאן אליכם - המורים וההורים, במידע וסיפורים על האזור בו אנו חיים. לתגובות: moreshetgush1@gmail.com

מורשת גוש עציון

מוז'אניס לקרוא, להכיר, לסייל ולהתחבר

דעות החודש דובק - דב ויינשטוק

שחר ינאי - ביס"ש כפר עציון

דובק היה דמות מרתקת ומיוחדת. מעבר לפעילות הענפה שלו, היה בו מן ניצוץ לא שגרת. דרך חיים צנועה ופשוטה לצד פעילות משמעותית ונרחבת יצרו שילוב שהותיר את חותמו בגוש עציון שלנו.

דובק- דב ויינשטוק נולד וגדל בירושלים, ובהמשך חייו קבע את ביתו באלון שבות. למחייתו עבד כאינסטלטור, בהסקות מרכזיות, ניקוי ארובות ועוד.

דובק היה איש ארץ ישראל וגוש עציון, הוא הכיר כל שביל, כל אבן וכל פינה בגוש ובמשך שנים בין עיסוקיו הרבים היה גם סייר השדות של גוש עציון, ופיתח יחסי שכנות וכבוד עם תושבי הסביבה הערבים.

כחבר צוות יחידת חילוץ הקים דובק יחידה לאיתור נעדרים, הוא למד מהשיטות של הבודאים שבאיזור מדבר יהודה כיצד להתמצא בשטח והציל ומצא נעדרים רבים. בעקבות היכרותו העמוקה עם המדבר הקים דובק בנוסף עמותה בשם "רוח המדבר" שעסקה בחיבור לשטח לארץ ולמדבר תוך התודעות אל הבודאים שחיים באיזור.

אחד ממפעליו החשובים ביותר בגוש עציון היה כאיש חינוך

בלתי פורמלי. דובק היה לוקח נערים שלא הסתדרו במסגרות החינוכיות הרגילות וכ"חצי חבר וחצי מחנך"

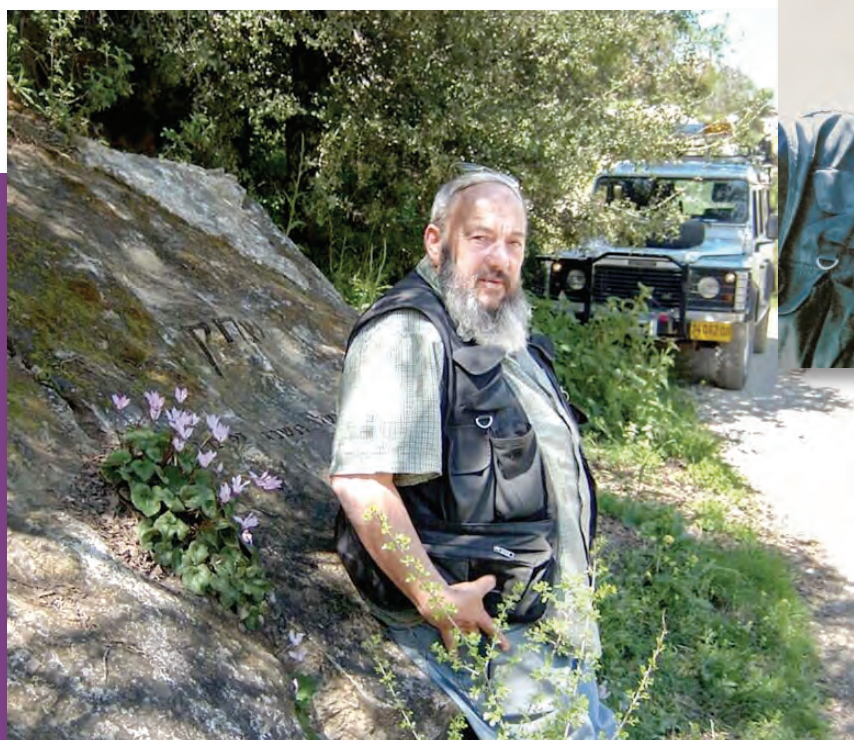
היה מפעיל אותם בתחומים שונים, מגלה בהם נקודות אור וחוזק שלא באות לידי ביטוי בבית הספר אבל כן באו לידי ביטוי בהכרת השטח וטיפוחו. דבר שהותיר חותם אדיר במרחב של הגוש, וכמובן בנערים שזכו למחנך דגול ויחיד במינו.

לדובק היה חיבור עמוק לקרקע שבא לידי ביטוי גם בתפקידו הרשמי כפקח קרקעות של המועצה וגם בהשקפתו המיוחדת בקשר לעם, לאדמה ומה שביניהם. הוא ראה את מידת הקשר לאדמה כמסמל כמה העם מחובר לארצו ולמולדתו.

על פי השקפתו, דבקות בקרקע הייתה ערך עליון והדרך למנוע מצב של "גלות בארצנו", ניתוק מהמהות ומארץ ישראל בעודנו חיים כאן.

לדובק הייתה השקפה מיוחדת בנוגע לסכסוך שלנו עם תושבי הארץ הערביים. הוא העריץ את הקשר של הפלאח הערבי לקרקע, ועם זאת ראה היטב את התמונה הרחבה והמורכבת, שחווה על בשרו, ברצח בנו יצחק וינשטוק הי"ד בפיגוע.

דובק הלך לעולמו ב ט' באלול תשס"ז כשהוא בן 60 בלבד והותיר אחריו חלל עצום.



צילומים באדיבות המשפחה

ירון רוזנטל כתב לזכרו:

"... לאחר ההלוויה, עמדתי דומם וצפיתי בעשרות "נערי דובק" שעמדו סביב הקבר ומחו דמעה. וידעתי שאמנם נלקחת מאיתנו בטרם עת, אך השארת אחריו מורשת איתנה. מורשת של התגייסות למען הכלל ללא כל ציפייה לתמורה או כבוד, מורשת של קשר עמוק לאדמה, מורשת של אמת."

שיירת נבי דניאל

היום לפני...

יעקב גרוס- בישי"ש כפר עציון (על בסיס יוחנן בן יעקב)

משוריין "פורץ-מחסומים" שנסע בראש השיירה נתקע עם 14 לוחמים בתוכו, כשהוא מנותק מגוף השיירה שהצליחה להתרחק מעט.

עם ערב, לאחר שכמה מהם נפגעו ולא נראה כל סיכוי לחלצם, למרות נסיונות שנעשו על-ידי משוריינים אחרים, יצאו מתוכו שלושה לוחמים שלא נפגעו. מיד לאחר מכן פוצץ המשוריין על הנותרים בו - כנראה בידי זרובבל הורוביץ הי"ד, מפקד המשוריין, מתוך שאבד כל סיכוי לחלצם והערבים קרבו למשוריין בהמוניהם.

שאר אנשי השיירה, 180 במספר, המשיכו לנהל קרב נואש מתוך הבית-הבודד בו התבצרו על אס הדרך, במשך כ-36 שעות, יום ולילה ויום, עד שחולצו בידי הכוח הבריטי. הנשק, המשוריינים והציוד הועברו על ידי הבריטים לערבים. בקרב זה, קרב שיירת נבי דניאל, נהרגו 15 לוחמים וכ-40 נפצעו.

ום לאחר שתוכנית החלוקה התקבלה באו"ם ערביי הארץ פותחים במלחמה.

לאחר ימים ספורים, התנכלו הערבים ליישוב היהודי המבודד בגוש-עציון. ארבעת יישובי גוש-עציון מצאו עצמם כלואים בטבעת כפרים ערביים עוינים, הדרך היחידה המקשרת בין גוש-עציון ליישוב היהודי בירושלים, עוברת באזור אל-חאדר ובית-לחם. הכביש היה נתון לשליטה ערבית לכל ארכו וכך הנסיעה בדרך אל גוש עציון וממנו הפכה מסוכנת. מאחר והציוד היה נדרש מאוד, החליטו לנוע בשיירות של כמה כלי רכב משוריינים בכל פעם (4 לפחות) עם מלווים חמושים.

בטי"ז באדר ב', 27 במרץ 1948, השכם בבוקר, יצאה מירושלים לגוש עציון הנצור, שיירת אספקה ענקית ובה 120 טון אספקה. להובלת כמות זו היו צריכים להשתמש בכל כלי הרכב המשוריינים שהיו באותה עת באזור ירושלים- 37 משאיות ו-14 משוריינים!

במשוריין הליווי פוזרו כמהה ושלושים איש אשר לקחו עמם כלי נשק ותחמושת וכן חומר לפיצוץ מחסומים. את השיירה ליווה גם מטוס קל שכונה "פרימוס" (בגלל הרעש) שהיה מצויד בפצצות.

בדרכה מירושלים לגוש עציון, לא נתקלה השיירה בבעיות. אך השיירה יצאה באיחור בחזרה לירושלים וערביי האזור הספיקו לארגן מארבים ומחסומים לאורך הדרך.

השיירה החוזרת נתקלה במחסומים שהניחו אנשי הכנופיות סמוך לאתר "נבי-דניאל" ונעצרה (בין נווה דניאל לצומת אפרת צפון של היום), כשהיא מותקפת על-ידי המוני פורעים ערבים מהרכסים סביב.



פריקת המטען של שיירת נבי דניאל על יד "האלון הבודד" הארכיון לתולדות גוש עציון



קשה, בו בסופו של דבר גברה ידו של הורדוס. מפטרה המשיך הורדוס לרומא, הוכתר שם למלך, ובסיוע הצבא הרומי חזר לארץ-ישראל והשתלט עליה.

שנים חלפו והורדוס שב לזירת הקרב הגורלי. הפעם בא בלוויית מהנדסיו אשר הקימו כאן מפעל בנייה, מפאר מעשי האדריכלות שהותיר אחריו המלך הבנאי. המקום הפך להיות אתר הנצחה, יד וזכר לקרב הגורלי שניהל כאן.

על הגבעה הקטנה שהייתה במקום שפכו בנאי המלך כמויות אדירות של עפר והגביהו אותה עד שהפכה להר גבוה ונישא על כל סביבתו. בראש ההר בנו ארמון-מבצר מפואר וסביבו תיאטרון יפהפה בתי מרחץ ובריכות שחיה. גולת הכותרת של המכלול הזה הייתה כמובן אחוזת הקבר של הורדוס שנחשפה ע"י הארכיאולוג אהוד נצר ב2007 על צלעו הצפונית של ההרודיון.

מוזמנים לבקר באתר מרשים זה, בו ממשיכים להתגלות עוד ועוד ממצאים מרתקים.

לפני קצת יותר מאלפיים שנה מלך בארץ "המלך הבנאי" הלוא הוא הורדוס. הורדוס התפרסם לא מעט בזכות מפעלי הבנייה הרבים והמרשימים שהותיר אחריו, הנודעים מביניהם הם הר הבית ובית המקדש בירושלים, העיר קיסריה עם הנמל האדיר שלה, מִצְדָּה ועוד.

ידועים דברים חז"ל (בבא בתרא ד.) - "מי שלא ראה בניין הורדוס לא ראה בניין נאה מימיו".

אך מבין כל מפעליו בחר הורדוס להקים, דווקא כאן בגוש עציון, את המבנה שהיה הכי חשוב לו, יד לשמו של הורדוס ומקום אחוזת-קברו של המלך, ההרודיון.

לא במקרה בחר המלך להקים את ההרודיון דווקא כאן. בשנת 40 לפנה"ס נאלץ הורדוס להימלט מירושלים בשיאה של מרידה ברומאים, שהונהגה בידי מתתיהו אנטיגונוס החשמונאי ובתמיכת הצבא הפרתי [הפרתים ישבו בימים ההם באיזור בו מצויה כיום אירן (פרס) והיוו אויב טורדן ועקשן לאימפריה הרומית].

הורדוס, בלוויית בני משפחתו ושומרי-ראשו, נאלץ להמלט מירושלים בחשכת הליל בדרך אל ממלכת הנבטים, אשר בירתה הייתה פטרה (סלע אדום). כשנודע דבר בריחתו, רדפו אחריו מתתיהו אנטיגונוס ותומכיו וכאן התנהל קרב

ההרודיון



הסכע שלנו טבע קו פרשת המים



יעקב גרוס - ביס"ש כפר עציון

ב"קו פרשת המים הארצי" הוא קו דמיוני שאנו מותחים לאורכה של ארץ ישראל. הקו מחלק ומפריד בין מי הגשמים שזורמים מזרחה בנחלים הנשפכים אל הירדן, לים המלח ולערבה, לבין אלו שזורמים מערבה בנחלים הנשפכים אל הים התיכון. נסו לדמיין שתי טיפות גשם שיורדות באותו זמן במרחק של מטרים בודדים אחת מהשנייה משני צדי קו פרשת המים, וכל טיפה נשטפת לאזור אחר לחלוטין.

קו פרשת המים עובר אצלנו בגוש עציון. דוגמא אחת לכך אפשר לראות בנוה דניאל, טיפת גשם שתדך בצידו המערבי של הישוב תזרום אל נחל עציונה- נחל האלה- נחל לכיש ומשם אל הים התיכון. ואילו טיפה שתדך בצידו המזרחי של הישוב תזרום אל נחל הפירים- נחל תקוע- נחל דרגות, ומשם אל ים המלח.

הקו הדמיוני נמתח מגבול סיני בסביבות הר רמון, לאורך שדרת ההר המרכזית- יהודה, בנימין והרי השומרון. בצפון עובר הקו בהרי נצרת, הר מירון עד בָּרְעַם בגבול לבנון.



כרטוגרפיה: סופר מיפוי © מעתח המרכזי לטכנולוגיה חינוכית

מה הקשר בין קו פרשת המים לדרך האבות שאוברת כאן גזו?

חידה